

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Koosõppimine, praktikad Eestis ja rahvusvaheliselt

MILLISTELE KÜSIMUSELE OTSIME VASTUST?

- Millistele väärtustele ja oskustele on hariduses vaja rohkem rõhku panna minnes üle eestikeelsele õppele?
- Kuidas saavad õpetajad ja juhid koos õppida tuginedes kultuuripärandile?

ALUSHARIDUSE ALUSVÄÄRTUSED

- Turvaline lapsepõlv
- Õnnelik elu
- Tasakaalustatud areng
- Võimalused eneseteostuseks
- Edukas koostoimimine ühiskonnas
- Teaduspõhine maailmapilt

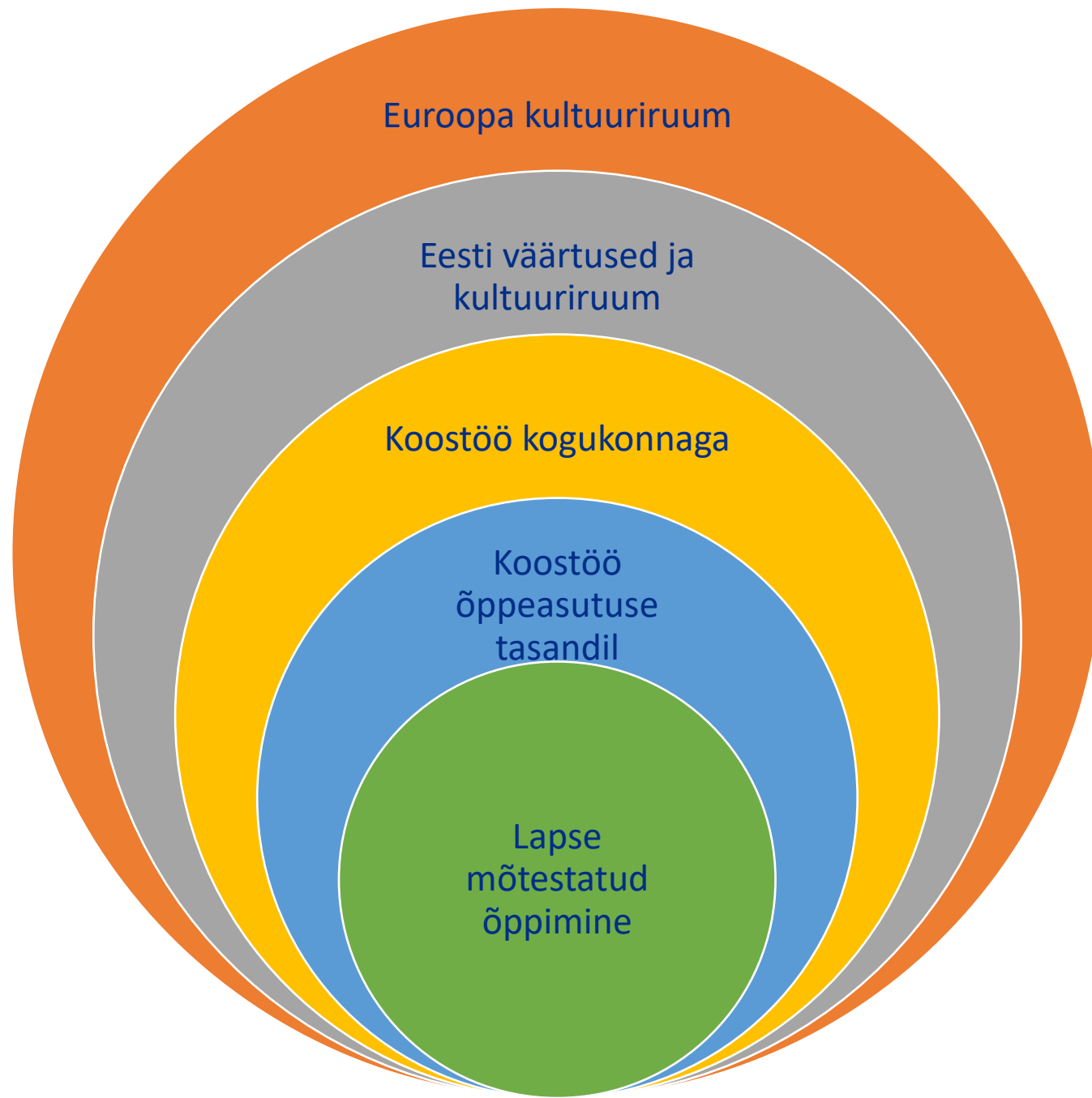
ALUSHARIDUSE ALUSVÄÄRTUSED

- Üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, õiglus, lugupidamine enda ja teiste vastu
- Ühiskondlikud väärtused: vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, kodumaa-armastus, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Koosõppimise käsitus

Alushariduse riiklikust
õppekavast tulenevad
üldoskused

- 1) mänguoskused,
- 2) tunnetus- ja
õpioskused,
- 3) sotsiaalsed
oskused,
- 4) eneseregulatsiooni
oskused.

Õppe- ja
kasvatustegevuse
valdkonnad

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine
keel
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

ARUTELU

- Millistele oskustele on alushariduses vaja rohkem rõhku panna minnes üle eestikeelsele õppele?

ÜLEMINEK EESTI ÕPPEKEELELE ALUSHARIDUSES

- Algab alates 1. septembrist 2024.
- Lasteaia juhtide, õppealajuhatajate, õpetajate kui tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuete osaks on eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.
- Riikliku õppekava alusel toetavad õpetajad laste eesti keele oskuse omandamist lõimitud ja eraldi keeletegevuste kaudu.

ÜLEMINEK EESTI ÕPPEKEELELE

- Kui lapsed tulevad kodudest, kus räägitakse lasteasutuse õppekeelega võrreldes erinevat keelt, tuleb tunnustada ja austada iga lapse kodust keelt kui lapse identiteedi tähtsat osa.
- Tuleb hoolega jälgida, et lapsed ei tunneks end lasteaias halvasti.
- Lapsed võivad kasutada lasteaias oma emakeelt.

PARIMAD PRAKTIKAD

- Pere kaasamine oma koduses keeles jutte lugema või jutustama.
- Pereliikmed lindistavad laule, lühikesi luuletusi ja lugusid, et kõik lapsed kuuleksid, milliseid erinevaid keeli laste kodudes räägitakse.
- Õpetajad tutvustavad üksteisele lapsi ja peresid, kes räägivad sama keelt.

PARIMAD PRAKTIKAD

- Õpetajad koostavad kõige tähtsamatest sõnadest ja väljenditest sõnastiku, mida saab kasutada, et laps ennast lasteaias kodusemalt tunneks.
- Õpetajad kirjutavad võimalusel postitused, infolehed, sõnumid, sildid ja kirjed keeles, mida pered tunnevad.
- Õpetajad kasutavad abiõpetaja abi keele- ja kultuuribarjääride ületamiseks.

ARENGUKOHT

- Lapsed, kes kasutavad kodus lasteaia õppekeelest erinevat keelt, vajavad rohkem tuge, et uues keeles oma suulist väljendusoskust arendada.
- Tüüpiline viga on see, et neile ei looda piisavalt võimalusi kõnet harjutada.
- Õpetajad kalduvad lastega kasutama peamiselt esemete nimetusi ja fraaside ning lausete õigesti kordamist, laskmata uuel keelel kujuneda samamoodi nagu omandati kodune keel.

TEISE KEELE OMANDAMISE PROTSESS

- Koduse keele etapp
- Mitteverbaalne periood
- Uue keele avaldumine
- Üksikute sõnade ja fraaside kasutamine
- Produktiivne uue keele kasutamine

TEISE KEELE OMANDAMISE PROTSESS

- Õpetajad saavad aru, millises etapis laps on, ja pakuvad talle tuge ja abi järgmisesse etappi minekuks.
- Mäng on parim tegevus lastele, sest mäng on motiveeriv ja lõbus.
- Mäng loob olukordi, kus lapsed tahavad suhelda loomulikult dialoogi, läbirääkimiste, kehakeele ja rollide kaudu.

LASTE KULTUURIPÄDEVUSE TOETAMINE

Õpetajad ja abiõpetajad loovad lastele võimalusi:

- mängida ja suhelda üksteisega,
- luua sõprussuhteid ja kontakte teiste lastega,
- jagada ja toime tulla oma emotsioonidega,
- osaleda rühmas otsuste tegemise protsessis,
- aktsepteerida erinevusi inimeste vahel,
- võtta isiklikku vastutust,
- õppida tundma kogukonna liikmete rolle.

LASTE KULTUURIPÄDEVUSE TOETAMINE

Õpetajad ja abiõpetajad loovad lastele võimalusi:

- emakeele ja kultuuri tutvustamiseks väikestes rühmades või individuaalselt;
- kultuuriteadlikkuse rikastamiseks kunsti, muusika, kirjanduse, keele, spordi ja maailma mõistmise abil, kasutades rütme, lugusid, laule, sümboolikat, meediat ja digivahendeid;
- kultuuripärandi avastamiseks ühistegevuste, õppekäikude, muuseumide, näituste, etenduste ja kultuurisündmuste kaudu.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

ARUTELU

- Kuidas saavad õpetajad ja juhid koos õppida tuginedes kultuuripärandile?

KOOSÕPPIMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

- Õpetajate professionaalsus on seotud ühiskonna toimimisega ja põhineb koostööl erinevate tasandite vahel – laps ja pere, lasteaed, kogukond ja riiklik süsteem (Bronfenbrenner, 2005).
- Õpetaja saab oma professionaalsust arendada ja teadmisi kasutada konkreetsetes praktilistes situatsioonides koostöös laste, lastevanemate ja kolleegidega. Seega initsiatiiv tuleb õpetajalt endalt ja läbi praktika kujuneb välja professionaalsus (Dalli 2010; Dayan 2010; Kinos 2010; Urban 2010).
- Oluline on, et õpetajal on võimalik reflekteerida oma tegevust koostöös kolleegidega ning kas selleks on aega ja võimalusi. Samuti, kas lasteaias saab õpetaja olla piisavalt loov ja innovatiivne uute lahenduste otsimisel või on lasteaia tasandil kõik reguleeritud ja täpselt ette kirjutatud, kuidas peab.

Koolieelsete lasteasutuste õpetajate professionaalsus Euroopa kontekstis, Eesti, Soome, Rootsi ja Ungari vaates

Tausta tegurid	Eesti	Soome	Rootsi	Ungari
	1,5-7-aastased	9 kuu - 7-aastased	1-7-aastased	1-6-aastased
Laste osalemine alushariduses ja lapsehoiuis Eurostat, EHIS 2019	77% 2-aastastest ja 92% 4-aastastest lasteaedades	58,8% 2-aastastest ja 79,7% 4-aastastest alushariduses ja lapsehoiuis ning 98,2% 6-aastastest kohustuslikus eelkoolis	88% 2-aastastest ja 94,3% 4-aastastest lasteaedades ning 98,4% 6-aastastest kohustuslikus eelkoolis	13,7% 2-aastastest lapsehoiuis ja 95,6% 4-aastastest 20 tundi nädalas kohustuslikus alushariduses lasteaia
Alushariduse ja lapsehoiu süsteem	ühtne	ühtne	ühtne	eraldatud
Riiklik õppekava	2008	2005, uus 2018	2010, uus 2019	1996, uus 2012
Õpetajate kvalifikatsioon	kõrgharidus bakalaureusekraad 72% kõigist töötajatest	kõrgharidus bakalaureusekraad 30% - 60% kõigist töötajatest	kõrgharidus bakalaureusekraad 30% - 60% kõigist töötajatest	kõrgharidus bakalaureusekraad 60 – 70% kõigist 3–6-aastaste lastega töötajatest
Abiõpetajate kvalifikatsioon	ei	keskharidusejärgne kutsekvalifikatsioon	keskharidusejärgne kutsekvalifikatsioon	ei

Koolieelsete lasteasutuste õpetajate professionaalsus Euroopa kontekstis, Eesti, Soome, Rootsi ja Ungari

Valdkond	vaates	Tugevused	Madalamad hinnangud
Suhtlemine		Hoolivad suhted lastega ja perega	Laste valikute ja otsustusprotsessis osalemise soodustamine
Pere kaasamine		Kaasamine lapse arengu hindamisse	Võimalus peredel üksteiselt õppida
Õpetamisstrateegiate kasutamine		Loovuse soodustamine	Probleemi lahendamise ja eneseregulatsiooni soodustamine
Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja lapse arengu hindamine		Riiklikust õppekavast lähtumine	Laste erinevate õpistiilidega arvestamine

Valdkond	Tugevused	Madalamad hinnangud
Professionaalne areng	Motiveeritus professionaalseid teadmisi ja oskusi täiendada	Eesmärkide püstitamine lähtudes eneseanalüüsi tulemustest
Kasvukeskkonna loomine	Turvalise ja mängulise keskkonna loomine	Laste kaasamine kasvukeskkonna loomisse ja individuaalsete vajaduste arvestamine
Väärtuste kujundamine	Laste positiivse suhtumise soodustamine erinevustesse	Sooliste stereotüüpide vältimine, laste vastutuse soodustamine

Kasutatud kirjandus

- ISSA. (2019). Child-centered, democratic preschool classrooms. The Step by Step Approach. International Step by Step Association.
- Peterson, T. (2023). Koolieelsete lasteasutuste õpetajate professionaalsus Euroopa kontekstis, Eesti, Soome, Rootsi ja Ungari vaates. <https://etera.ee/zoom/199371/view>
- Peterson, T., Veisson, M., Hujala, E., Härkönen, U., Sandberg, A., Johansson, I. & Kovacsne Bakosi, E. (2016). Professionalism of Preschool Teachers in Estonia, Sweden, Finland, and Hungary. *European Early Childhood Education Research Journal* 24 (3), 136–159.
- Peterson, T., Veisson, M., Hujala, E., Sandberg, A. & Johansson. I. (2014). The Influence of Leadership on the Professionalism of Preschool Teachers in Estonia, Sweden, and Finland. In A. Liimets & M. Veisson (Eds.) *Teachers and Youth in Educational Reality*, (pp. 119–142). Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag.
- Peterson, T. (2017). Professionalism of Estonian preschool teachers in a European context. In T. Geraint (Ed.) *Professionalism: Perspectives and Practices of the 21st Century*, (pp. 123–144). Nova Science Publishers.
- Peterson, T., Õun, T. & Ugaste, A. (2019). Early childhood education policy, teachers' professionalism and family practices in Estonia. In S. Garvis & S. Phillipson (Eds.) *Policification of Early Childhood Education and Care*, (pp. 60–70). London: Routledge.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

HEAD KOOSÕPPIMIST!

Tiina Peterson

HTMi alushariduse valdkonna peaekspert

7 350 114

tiina.peterson@hm.ee

